

so za praktično življenje najboljši, najbolj spretni, najbolj delavni in stanovitni. — „Ako ima dijak talent za ‚povoljni‘ red (naj govorimo po šolski terminologiji), zraven pa se pošteno ali ‚hvalno‘ vede in je tudi dovolj marljiv: takemu dijaku vedno rasto moči, se krepé in množé. Ako je dijak vesten, ima zmerom dosti dela. Devet ali deset predmetov, to ni malenkostna stvar; ako hoče vsem biti kos, nima časa postajati. Pri tem pa se um bistri in razvija, spomin se uri in krepi in širi; zakaj spomin je kakor magnet, mora vedno kaj nositi in delati, sicer opeša; volja pa je uklenjena v postave dolžnosti. Ako dela vstrajno po dobrih načelih in vestno izpolnjuje dolžnosti, postane značajan. Značajnost je namreč dosledno, stalno delovanje po načelih, razumno za dobre spoznanjih.

Dijak srednje glave nima časa ukvarjati se z drugimi rečmi kakor s šolskimi. Ostane pri svojem delu ter se ohrani nepokvarjenega, kakor je bil naš Janez. Vesten dijak pozna svojo dolžnost, nima časa za šumeče tovarišije ter postane tako bolj resnoben in delaven. Ako so mu bolj pri srcu potrebne reči nego kratkočasnice, utrdi se mu dobra нравnost (mores) in ostane mu za celo življenje vstrajna delavnost, kakor našemu Janezu. Janez kot dijak ni poznal drugega razveseljevanja, kakor navadne dijaške igre, pri katerih je bil živ in spreten.

Sploh uči izkušnja: Ako se dijak srednje nadarjenosti ne privadi précej trdno delati, ako se moti z nepotrebnimi rečmi, pešajo mu moči, zaide na stranska pota, za težje predmete nima ni darú ni veselja, naposled omaga ter obupa in — obesi šolo na kol. Marljiv in vesten dijak

pa, čeprav ni posebno nadarjen, more veliko dobrega storiti, kakor naš Janez.

Nasprotno pa: kaj pomaga najboljša glava, ako je izgubljena za narod? Prav dobra glava se lahko brez truda vse nauči, in ravno najboljših talentov se največ izgubi. V nižjih razredih se tak dijak vse v šoli nauči, doma nima nič opravila; brez dela pa človek ne more biti: če ne dela dobro, pa dela slabo. Dijak se začne kratkočasiti, zaide v slabe tovarišije, začne kmalu igrati, sčasoma pijančevati, šolo zanemarja, ne pazi, ne uči se, moči mu zato ne rastejo, v šoli zaostaja, dela se še ni navadil, učiti se neče, vse mu je pretežavno — in tako postane mlad lahko živček, zlasti še, ako ima imovite stariše, ki bi ga radi naprej spravili brez truda. Koliko imamo takih žalostnih vzgledov!

Ako pride tak mehkužnež v višje razrede, nima za težje predmete trdne podlage, zlasti ne temeljitih pravil za latinsko in grško slovnico, ker učenje je kakor veriga: vzemi ji jeden ud proč, pa je pretrgana. Ponavljati se mu ne ljubi, včasih tudi ni mogoče, ker ne vé, kje bi poiskal. V glavi nima, poiskati ne zna — obupa in pusti ter gré rajši v tovarišijo po stari navadi; — mature si ne upa delati, gré v vojake ali pa k notarju za pisarja. In izgubljena je najboljša glava, pokopan največji talent!“

To so modre, dobro premišljene in resnične besede iz ust častitljivega starčka p. Ladislava, ki je vzgoji slovenske mladine posvetil in žrtvoval svoje najlepše moči in v vzvišeni tej službi tudi osivel. Ta nauk izvestno zaslužuje, da si ga slovenska srednješolska mladina vtisne globoko v srce!

(Konec.)

Mladosti ní!

Zopet cvéte jaglec beli,
Vzduh diší;
Kuka ptica kukavica,
Z rébrí pesem se glasí.

Zopet pómlad, kakor včasih,
Vse brstí,
Isto pétje, isto cvétje:
Pómlad — a mladosti ní!

Slavin.